

Motivering som åtföljer förslaget till översyn av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020¹

Kommissionen offentliggör ett förslag till översyn av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020 (*de nuvarande riktlinjerna*) för samråd. Allmänheten och intressenter uppmanas att lämna synpunkter på detta förslag och på hur de omarbetade riktlinjerna skulle kunna bidra till att på ett kostnadseffektivt sätt uppnå den europeiska gröna givenens mål för koldioxidneutralitet, effektivitet och cirkularitet i fråga om energi och resurser, minskade föroreningar och biologisk mångfald, samtidigt som eventuella snedvridningar av konkurrensen begränsas. Detta offentliga samråd kommer att pågå i åtta veckor. Såsom uppgavs i den inledande konsekvensbedömningen kommer kommissionen dessutom att sammanträda med medlemsstaterna för att samla in deras synpunkter på utkastet till de riktlinjer som föreslås för samråd. Den information som samlas in genom detta offentliga samråd kommer att ingå i den konsekvensbedömning som kommer att ligga till grund för översynen.

I november 2020 offentliggjorde kommissionen en inledande konsekvensbedömning för att informera allmänheten och intressenterna om initiativet att se över riktlinjerna samt inledde ett öppet offentligt samråd på grundval av ett frågeformulär för att samla in intressenternas synpunkter och ta hänsyn till dessa i översynen. Generaldirektoratet för konkurrens efterfrågade samtidigt bidrag från hela EU för att inleda en diskussion om hur EU:s konkurrenspolitik på bästa sätt kan stödja den gröna given. Detta följdes den 4 februari 2021 upp med den konferens som verkställande vice ordförande Margrethe Vestager stod värd för; där framkom olika perspektiv på denna viktiga fråga, vilka också har beaktats i denna översyn.

Syftet med denna motivering är att tydliggöra målet med och omfattningen av förslaget till översyn. Motiveringen åtföljer det offentliga samrådet om de föreslagna riktlinjerna för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi 2022 (*de föreslagna riktlinjerna*).

1. Sammanhang

Kommissionen har gjort den europeiska gröna given till en av sina viktigaste prioriteringar i syfte att utveckla EU till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. Kommissionens klimatambitioner skärptes 2019 genom meddelandet om den gröna given², i vilket målet för 2050 är att det inte längre ska förekomma några nettoutsläpp av växthusgaser. För att föra in EU på denna ansvarstagande väg mot att bli klimatneutralt till 2050 har kommissionen även föreslagit att växthusgasutsläppen ska minskas med minst 55 % till 2030³. Dessa ambitiösa mål har förankrats i den föreslagna klimatlagstiftningen.

Det kommer att behövas stora ansträngningar och riktat stöd för att uppnå målen för koldioxidneutralitet, effektivitet och cirkularitet i fråga om energi och resurser, minskade föroreningar och biologisk mångfald och för att fullfölja den gröna omställningen. Det kommer att krävas betydande investeringar, bland annat ytterligare investeringar i förnybar energi, för att lyckas med ambitionen i den gröna given. Kommissionen har uppskattat att det behövs ytterligare investeringar på 350 miljarder euro per år för att uppnå de nyligen utökade klimat- och energimålen för 2030.

¹ EUT C 200, 28.6.2014, s. 1.

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Den europeiska gröna given*, 11.12.2019, COM(2019) 640 final.

³ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Höjning av Europas klimatambition för 2030 – Investering i en klimatneutral framtid till förmån för våra medborgare*, 17.9.2020, COM(2020) 562 final.

Storleken på denna investeringsutmaning gör att medel måste avsättas på ett kostnadseffektivt sätt både inom den privata och den offentliga sektorn. Detta kommer att påverka alla sektorer och därmed ekonomin i sin helhet.

Reglerna för statligt stöd kommer att spela en viktig roll för att uppnå målen i den europeiska gröna given och mekanismen för rättvis omställning. I meddelandet om den europeiska gröna given anges särskilt att reglerna för statligt stöd bör ses över för att återspegla dessa politiska mål, för att stödja en kostnadseffektiv omställning till klimatneutralitet och för att underlätta utfasningen av subventioner för fossila bränslen, framför allt de som är mest förorenande, och samtidigt skapa lika villkor på den inre marknaden.

De nuvarande riktlinjerna, som är från 2014, kommer att upphöra att gälla den 31 december 2021. Målet är därför att de nya riktlinjerna ska träda i kraft i början av 2022.

Kommissionen gjorde 2019 en kontroll av ändamålsenligheten hos paketet om modernisering av bestämmelserna om statligt stöd, som offentliggjordes den 30 oktober 2020⁴.

Resultatet av kontrollen visade att de nuvarande riktlinjerna och bestämmelserna om miljöskydd och energi i den allmänna gruppundantagsförordningen generellt har bidragit till klimatmålen, men att vissa aspekter behöver förenklas och moderniseras på ett sätt som minimerar snedvridningar av handeln och konkurrensen. För att fullt ut kunna möta den utmaning som den gröna given innebär behövs dessutom en bredare och mer fördjupad översyn av de nuvarande riktlinjerna.

Översynen av riktlinjerna utgår från kontrollen och från underlag och uppgifter från olika källor, däribland rättspraxis, en extern studie och synpunkter från intressenter. Kommissionen samlade in synpunkter genom ett öppet offentligt samråd som genomfördes 2020. Detta kommer att kompletteras med de synpunkter som tas emot i det aktuella offentliga samrådet.

Samtidigt genomgår den allmänna gruppundantagsförordningen en partiell översyn av relevanta bestämmelser som kompletterar bestämmelserna i dessa riktlinjer. Ett offentligt samråd om förslaget till de omarbetade bestämmelserna förväntas äga rum under sommaren 2021.

2. Bakgrund till översynen

Översynens två huvudsakliga byggstenar är

- utvidgningen av riktlinjernas tillämpningsområde till att omfatta nya områden (exempelvis ren mobilitet och biologisk mångfald) och all den teknik som kan bidra till den gröna given, vilket medger högre stödbelopp (100 % av finansieringsunderskottet) och nya stödinstrument (t.ex. differenskontrakt), och
- flexiblare förenlighetsbestämmelser genom en förenklad bedömning av övergripande åtgärder och i regel ingen individuell anmälan av större gröna projekt inom godkända stödordningar.

Riktlinjernas bredare tillämpningsområde måste åtföljas av skyddsåtgärder för att se till att stödet används effektivt där det behövs för ett förbättrat miljöskydd, är begränsat till vad som är nödvändigt för att uppnå miljömålen och inte snedvrider konkurrensen eller den inre marknadens integritet. Översynen syftar även till att säkerställa anpassning till och överensstämmelse med relevant lagstiftning och politik på EU-nivå inom områdena miljö och energi.

⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Paketet-om-modernisering-av-bestammelserna-om-statligt-stod-fran-2012-riktlinjer-for-jarnvagsforetag-och-kortfristig-exportkreditforsakring-kontroll-av-andamalsenlighet_sv

När det gäller utfasning av subventioner för fossila bränslen är den allmänna regeln, enligt förklaringen i de föreslagna riktlinjerna, att det är osannolikt att åtgärder som inbegriper stöd för de mest förorenande fossila bränslena ger positiva miljöeffekter och att de ofta ger mycket negativa effekter, med tanke på att de kan leda till ökade negativa miljöeffekter på marknaden. Detta gäller även för åtgärder som omfattar nya investeringar i naturgas, såvida det inte visas att investeringarna är förenliga med unionens klimatmål för 2030 och klimatneutralitetsmålet för 2050. I de föreslagna riktlinjerna anges därför att det är osannolikt att sådana åtgärder leder till positiva resultat i avvägningstestet (och att det därmed är osannolikt att statligt stöd beviljas).

Syftet med översynen av relevanta bestämmelser i den allmänna gruppundantagsförordningen är att ytterligare underlätta gröna investeringar genom att utvidga tillämpningsområdet till flaggskeppsinitiativ som infrastruktur för ren mobilitet och biologisk mångfald samt genom att se över bestämmelserna om energieffektivitet i byggnader och om resurseffektivitet så att de blir mer användbara. Bestämmelserna kommer dessutom att göras flexibla när det gäller definitionen av stödberättigande kostnader och stödnivåer.

I avsnitten nedan ges en överblick över de huvudsakliga ändringar som kommissionen överväger i denna fas av översynen. Texten i det utkast till riktlinjer som läggs fram för samråd är inte slutgiltig, utan kommer att bedömas på nytt mot bakgrund av de synpunkter och underlag som inhämtas genom det aktuella offentliga samrådet.

3. Stöd för minskning och upptag av växthusgasutsläpp, däribland stöd till förnybar energi

För att i största möjliga mån underlätta uppnåendet av unionens klimatmål utvidgas de föreslagna riktlinjernas tillämpningsområde till att omfatta all teknik som bidrar till minskade växthusgaser och ökad energieffektivitet. I detta avsnitt av riktlinjerna undviks avsiktligt att hänvisa till specifik teknik, eftersom syftet är att möjliggöra användning av all teknik och alla metoder som kan bidra till att riktlinjerna blir så framtidssäkra som möjligt. Stöd till förnybar energi skulle dock helt omfattas av det avsnittet, och specifika stödordningar för förnybar energi fortsätter att vara möjliga inom dessa bestämmelser för att säkerställa att medlemsstaterna har de verktyg de behöver för att bidra till uppnåendet av unionens mål för förnybar energi.

För att minska växthusgasutsläppen och/eller förbättra energieffektiviteten kommer det att vara möjligt att få stöd för alla merkostnader netto för miljövänligare investeringar och verksamheter. Det kommer även att vara möjligt att få olika typer av stöd – däribland CFD-kontrakt – enligt bestämmelser för att säkerställa att marknadspriserna inte snedvrids på ett otillbörligt sätt.

För att öka öppenheten och säkerställa att den ytterligare flexibiliteten är väl utformad och uppmuntrar intressenter att delta i utarbetandet av stödåtgärder införs genom de föreslagna riktlinjerna ett krav på offentligt samråd om den planerade ordningens viktigaste punkter under särskilda omständigheter.

För att säkerställa att stödet är nödvändigt, och för att avskräcka från att använda stöd för mindre kostnadseffektiva investeringar i fråga om minskade koldioxidutsläpp, kommer medlemsstaterna att tydligt behöva ange kostnaderna för alla typer av stödberättigande projekt för klimatskydd vad gäller stödbelopp per enhet minskat växthusgasutsläpp (euro per minskat ton koldioxidekvivalenter). Det kommer däremot inte att finnas något krav på att denna parameter ska användas som utgångspunkt för val av de projekt som ska beviljas stöd.

I syfte att minska överkompensation och snedvridningar på marknaden är ett konkurrensutsatt anbudsförfarande den vanliga mekanismen för att bevilja stöd och fastställa stödbeloppet. Såvida det

inte är motiverat bör anbudsförfarandet i den mån det är möjligt vara öppet för konkurrensutsatt teknik i medlemsstaterna som kan bidra till målet om minskade växthusgasutsläpp.

Kommissionen är även särskilt ute efter synpunkter på införandet av stöd för upptag av växthusgaser från miljön inom ramen för riktlinjerna. Den teknik som möjliggör upptag av växthusgaser från omgivningsluften kan bidra till att uppnå EU:s mål, men bör inte leda till minskade ansträngningar att använda andra tillgängliga medel för att undvika eller minska utsläppen. Dessutom förekommer redan privata, icke-subventionerade investeringar i upptag av växthusgaser, vilket tyder på att det kanske inte alltid är nödvändigt med stöd. Synpunkterna kommer att utgöra en viktig grund för informerade beslut i fråga om huruvida riktlinjernas tillämpningsområde bör omfatta upptag av växthusgaser.

4. Övrigt miljöstöd

4.1. Stöd för förbättring av byggnaders energi- och miljöprestanda

För att uppnå utsläppsminskningsmålet på 55 % fram till 2030 måste EU minska byggnaders utsläpp av växthusgaser med 60 %. I kommissionens meddelande om en renoveringsvåg⁵ anges att ambitionen är att åtminstone fördubbla renoveringstakten under de kommande tio åren och se till att renoveringarna leder till ökad energi- och resurseffektivitet.

För att främja genomgripande renoveringar kommer medlemsstaterna att kunna kombinera stöd för förbättring av byggnaders energieffektivitet med stöd för investeringar som bidrar till förbättrad energi- eller miljöprestanda, som infrastruktur för lokal produktion och lagring av förnybar energi, laddningsstationer för elfordon och digitaliseringsutrustning.

För att säkerställa att stödet faktiskt leder till förbättrad energieffektivitet kommer det att krävas en lägsta nivå av energibesparingar. Stödåtgärder som bidrar till stora energibesparingar kommer att vara berättigade till en grön bonus.

De föreslagna riktlinjerna innehåller särskilda bestämmelser om stöd för energitjänsteföretag för att göra det enklare att ingå avtal om energiprestanda.

4.2. Stöd för ren mobilitet

För att uppnå klimatneutralitetsmålet till 2050 fastställs i den europeiska gröna given behovet av att minska utsläppen från transportsektorn med 90 %. I kommissionens meddelande om en strategi för hållbar och smart mobilitet⁶ bekräftas ambitionerna i den gröna given och det fastställs olika milstolpar för att visa sektorns väg mot målet⁷.

För att underlätta omställningen till ren mobilitet kommer det enligt de föreslagna riktlinjerna att vara möjligt att ge stöd för förvärv av rena transportfordon (för luft-, väg- och järnvägstransporter samt för transport på de inre vattenvägarna, sjö- och kustsjöfart för passagerartrafik och godstransport), däribland fordon som drivs med naturgas, om de är en nödvändig övergångsteknik mot utsläppsfria

⁵ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En renoveringsvåg för Europa – miljöanpassa våra byggnader, skapa jobb och förbättra liv*, 14.10.2020, COM(2020) 662 final.

⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Strategi för hållbar och smart mobilitet – att sätta EU-transporterna på rätt spår för framtiden*, 9.12.2020, COM(2020) 789 final.

⁷ Dessa omfattar bland annat ambitionerna att det senast 2030 ska finnas minst 30 miljoner utsläppsfria bilar och 80 000 utsläppsfria lastbilar i drift och att nästan alla bilar, lätta lastbilar, bussar och nya tunga fordon ska vara utsläppsfria 2050.

mobilitet, eller eftermontering på transportfordon. Riktlinjernas tillämpningsområde kommer dessutom att utvidgas för att medlemsstaterna ska få möjlighet att tillhandahålla stöd för utbyggnad av den allmänt tillgängliga laddnings- och tankningsinfrastruktur som behövs för drift av rena fordon, utan att tränga ut privata investeringar inom denna sektor.

Den allmänna regeln är att stöd ska beviljas genom konkurrensutsatta anbudsförfaranden för att säkerställa att det förblir begränsat till vad som är absolut nödvändigt. Genom de nya riktlinjerna kommer medlemsstaterna, i fråga om stöd för rena fordon, att kunna vara flexiblare vid identifiering av de lämpligaste stödformerna och de skulle kunna medge täckning av alla ytterligare ägarkostnader. Vad gäller infrastruktur för laddning och tankning kommer medlemsstaterna att kunna finansiera projektens hela finansieringsunderskott.

4.3. Stöd för resurseffektivitet och övergången till en cirkulär ekonomi

I handlingsplanen för den cirkulära ekonomin⁸, som syftar till att påskynda EU:s övergång till en cirkulär ekonomi som en del av de djupgående förändringar som främjas i den europeiska gröna given, uppmanas särskilt till att beakta målen kopplade till resurseffektivitet inom ramen för översynen av riktlinjerna.

Riktlinjerna kommer att innehålla ett nytt avsnitt om resurseffektivitet och cirkularitet, vilket kommer att omfatta stöd för investeringar som förbättrar resurseffektiviteten och för förebyggande, förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning samt materialåtervinning av avfall eller andra produkter, material eller ämnen.

Beräkningen av de stödberättigande kostnaderna kommer att bygga på identifiering av ett kontrafaktiskt scenario i syfte att säkerställa att stödet fortsatt begränsas till att kompensera för miljökostnaderna. En alternativ beräkningsmetod föreslås för de gånger då kontrafaktiska scenarier inte kan identifieras. De högsta tillåtna stödnivåerna kommer att vara 40 % av de stödberättigande kostnaderna, med bonusar för små och medelstora företag, för investeringar i stödområden och för miljöinnovationsprojekt. Stöd kan även beviljas genom ett konkurrensutsatt anbudsförfarande.

Stöd för driftskostnader får endast beviljas som en övergångsåtgärd för separat insamling och sortering av avfall eller andra produkter, material eller ämnen inom ramen för särskilda avfallsflöden eller avfallstyper som förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning.

4.4. Övrigt miljöstöd

Minskning av föroreningar

I ett nytt avsnitt omfattas stöd för förebyggande eller minskning av andra föroreningar och utsläpp än växthusgaser (t.ex. kväveoxider, svaveldioxid, buller, fosfor etc.).

Medlemsstaterna kommer att behöva kvantifiera sina åtgärders miljövinster för att säkerställa att stödet riktas till investeringar som bidrar till minskade utsläpp. För att underlätta beräkningen av de stödberättigande kostnaderna kommer det i de föreslagna riktlinjerna att finnas alternativa proportionalitetsbestämmelser för de fall när kontrafaktiska scenarier inte kan identifieras. De högsta tillåtna stödnivåerna kommer att vara 40 % av de stödberättigande kostnaderna, med bonusar för små och medelstora företag och för investeringar i stödområden. Stöd kan även beviljas genom ett konkurrensutsatt anbudsförfarande.

Särskilda bestämmelser kommer att gälla för stöd i form av utsläppsrätter.

⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin – För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa*, 11.3.2020, COM(2020) 98 final.

Återställande och biologisk mångfald

De föreslagna riktlinjernas tillämpningsområde utvidgas till att inte enbart omfatta stöd för dekontaminering, utan även stöd för återställande av natur och ekosystem och för skydd och restaurering av biologisk mångfald.

Enligt de föreslagna riktlinjerna får medlemsstaterna möjlighet att täcka upp skillnaden mellan 100 % av kostnaderna för projekt för dekontaminering, återställande eller biologisk mångfald och platsens ökade värde till följd av dekontaminering eller återställande. I enlighet med principen om att förorenaren betalar får stöd inte beviljas enheter med ansvar för att förebygga och åtgärda miljöförstöring och förorening, förutom när det är nödvändigt för att utvidga dekontaminerings- eller återställandeprojektets tillämpningsområde eller ambition utöver de lagstadgade skyldigheterna.

Skattelättnader

Mot bakgrund av medlemsstaternas skattemässiga autonomi och för att erbjuda dem flexibilitet vad gäller utformningen av en skattelättnadsåtgärd innehåller de föreslagna riktlinjerna ett särskilt avsnitt med målanpassade förenlighetskriterier (exempelvis förenkling, främst undantag från kravet på konkurrensutsatta anbud). Detta avsnitt består av två underavsnitt: i) nedsättningar av miljöskatter eller miljöavgifter, vilket behövs för vissa resursintensiva sektorer (fortsättning på de befintliga bestämmelserna i avsnitt 3.7.1 i de nuvarande riktlinjerna från 2014), och ii) nedsättningar av skatter och/eller skattelikhande avgifter, vars huvudsyfte är att främja miljöskyddet, det vill säga stimulera stödmottagare till att inleda projekt eller verksamheter som bidrar till minskade utsläpp eller lägre resursförbrukning.

Stödet får inte överstiga den normala nivå eller det normala belopp för skatten eller avgiften som annars skulle ha tillämpats. Beroende på om stödet är avsett som investerings- eller driftstöd kan ytterligare särskilda skyddsåtgärder vara tillämpliga.

5. Stöd inom energisektorn

5.1. Stöd för trygg elförsörjning

I de föreslagna riktlinjerna bevaras merparten av bestämmelserna i de nuvarande riktlinjerna från 2014. Dock införlivas de viktigaste delarna av den sektorsspecifika lagstiftningen och beslutspraxis från 2014 och framåt kodifieras – särskilt genom att klargöra att riktlinjerna även är tillämpliga på åtgärder för överbelastning av och avbrott i nätet.

Genom de föreslagna riktlinjerna blir det möjligt för medlemsstaterna att göra sina åtgärder för försörjningstrygghet grönare (t.ex. genom att fastställa strikta nationella utsläppströsklar eller genom att införliva andra miljökrav i sina åtgärder för försörjningstrygghet).

För att öka öppenheten och stimulera intressenter till att delta i utformningen av dessa komplexa stödåtgärder kommer krav på offentligt samråd att införas under särskilda omständigheter.

5.2. Stöd till energiinfrastruktur

Reglerna för statligt stöd till energiinfrastruktur är tillämpliga i ett sammanhang där många, särskilt stora projekt, medfinansieras av de europeiska strukturfonderna. En stor del av utgifterna från fonden för återhämtning och resiliens i flaggskeppsinitiativet ”nya energikällor” är dessutom avsedd att tilldelas särskilda infrastrukturprojekt. I de föreslagna riktlinjerna skulle det tydligt framhållas att problem med statligt stöd endast uppstår om infrastrukturen drivs utanför nätoperatörernas naturliga och rättsliga monopol.

De föreslagna riktlinjernas tillämpningsområde skulle även utvidgas till att omfatta nya infrastrukturkategorier som har fått större betydelse sedan de nuvarande riktlinjerna infördes, såsom ledningar som enbart är avsedda för vätgas och förnybara gaser liksom andra nya infrastrukturkategorier som kan uppkomma under de kommande åren. Investeringar i sådan ny infrastruktur skulle också bedömas enligt de allmänna bedömningsprinciperna vad gäller proportionalitet och undvikande av snedvridningar av konkurrensen.

För att undvika inlåsning i infrastruktur för fossila bränslen kommer slutligen ytterligare skyddsåtgärder att införas för stöd för investeringar i naturgasinfrastruktur (t.ex. terminaler för kondenserad naturgas), bland annat genom att kräva att gasinfrastruktur är klar att användas med väte eller på annat sätt inte medför någon inlåsning. Infrastruktur för andra typer av fossila bränslen (framför allt olja) ingår inte i de föreslagna riktlinjerna.

5.3. Stöd till fjärrvärme och fjärrkyla

Vad gäller fjärrvärme och fjärrkyla kommer de förenklningar som infördes genom meddelandet om investeringsplanen för ett hållbart Europa⁹ och lathunden för faciliteten för återhämtning och resiliens¹⁰ att bevaras. Genom dessa bestämmelser öppnas a) möjligheten upp att bedöma stödproportionaliteten för nätet samt värmekällan mot bakgrund av finansieringsunderskottet (dvs. bortse från tidigare stödnivåer), och tydliggörs b) att om investeringen för uppgradering ännu inte uppnår normen för energieffektivitet kan stödet ändå beviljas under förutsättning att ytterligare uppgraderingar för att uppnå energieffektiviteten påbörjas inom tre år.

I detta fall kommer dessutom ytterligare skyddsåtgärder mot låsningseffekter för fjärrvärmeprojekt med fossila bränslen att införas. Enligt de allmänna bestämmelserna i avsnitt 2 förklaras i de föreslagna riktlinjerna att det är osannolikt att stöd för ny värmeproduktion med de mest förorenande fossila bränslena beviljas, med tanke på avsaknaden av positiva miljöeffekter och ytterligare negativa effekter av sådant stöd. Det kan däremot finnas positiva effekter till följd av stöd för uppgradering av värmetransportnäten kring fossilbaserade kraftverk, såvida inte detta leder till ökad energiproduktion från fossila bränslen (t.ex. genom anslutning av nya kunder).

För stöd till projekt för fjärrvärmeproduktion med gas måste medlemsstaterna förklara hur de kommer att se till att investeringen är förenlig med den övergripande strategin att uppnå unionens klimatneutralitetsmål för 2050.

5.4. Stöd för nedläggning av kol, torv och oljeskiffer

Omställningen från elproduktion baserad på kol, torv och oljeskiffer är en av de viktigaste drivkrafterna för att fasa ut fossila bränslen i unionens energisektor. De föreslagna riktlinjerna kommer att innehålla bestämmelser om förenlighet för två typer av stödåtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att stödja nedläggningen av kraftverk som eldar med kol (både stenkol och brunkol), torv eller oljeskiffer och möjligen även nedläggning av utvinningsverksamhet för dessa bränslen (*kol-, torv- och oljeskifferverksamhet*).

Det första underavsnittet avser stöd som medlemsstaterna beviljar som kompensation för förtida nedstängningar av lönsam kol-, torv- och oljeskifferverksamhet, särskilt för utebliven vinst. När det är möjligt ska stödnivån fastställas genom konkurrensutsatta anbudsförfaranden. För att se till att de effektivaste projekten genomförs kommer det även att vara nödvändigt att kvantifiera miljöfördelarna.

⁹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Investeringsplanen för ett hållbart Europa – Investeringsplanen inom den gröna given*, 14.1.2020, COM (2020) 21 final.

¹⁰ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/template_RFF_district_heating.pdf

Ett andra underavsnitt avser stöd som beviljas av medlemsstaterna för att täcka extraordinära sociala och miljömässiga kostnader som uppstår till följd av nedstängning av icke-konkurrenskraftig kol-, torv- och oljeskifferverksamhet. De kategorier av stödberättigande kostnader som omfattas anges i de föreslagna riktlinjerna. Kostnader som uppstår till följd av bristande efterlevnad av miljölagstiftningen och kostnader som avser nuvarande produktion kommer inte att vara stödberättigande.

6. Stöd i form av sänkta elavgifter för energiintensiva användare

Omvandlingen av EU:s ekonomi i linje med den europeiska gröna given är delvis finansierad av avgifter på elförbrukning. I detta sammanhang är det troligt att medlemsstaterna kommer att fortsätta att finansiera denna politik med avgifter, och dessa avgifter kan därför komma att öka. För vissa sektorer som är särskilt exponerade för internationell handel och som har ett stort beroende av el för sitt värdeskapande kan sådana avgifter innebära en stor ekonomisk börda. Enligt de nuvarande riktlinjerna är det därför tillåtet för medlemsstaterna att införa selektiva nedsättningar av betalningen av dessa avgifter. I de föreslagna riktlinjerna kommer det fortsatt att vara tillåtet med nedsättningar av avgifter för att komma till rätta med den ökade risken att verksamheter i stödberättigade sektorer flyttas ut från Europeiska unionen till platser med obefintliga eller mindre ambitiösa miljöregler. Kommissionen har identifierat dessa sektorer och infört proportionalitetskrav där hänsyn tas till att för stora nedsättningar eller nedsättningar som tilldelas alltför många energikonsumenter kan leda till att den totala finansieringen av stöd till energi från förnybara källor hotas och att snedvridningarna av konkurrensen och handeln blir särskilt påtagliga.

Stödberättigandet fastställs på grundval av trösklar på sektornivå för el- och handelsintensitet. Sektorer är stödberättigade om de har en handelsintensitet på minst 20 % på unionsnivå och en elintensitet på minst 10 % på unionsnivå. Kommissionen anser dessutom att det finns en liknande risk i sektorer med en elintensitet på minst 7 % och en handelsintensitet på minst 80 %. Gränsvärdet på 20 % handelsintensitet är förenligt med de metoder som används för att fastställa förteckningen över koldioxidläckagesektorer inom ramen för EU:s utsläppshandelssystem¹¹ samt förteckningen över sektorer som anses löpa en verklig risk för koldioxidläckage på grund av indirekta utsläppskostnader enligt riktlinjerna för statligt stöd inom ramen för systemet för handel med utsläppsrätter¹². Kommissionen anser dessutom att det endast uppstår en väsentlig risk för att verksamheter inom stödberättigade sektorer flyttas ut från Europeiska unionen till följd av de berörda avgifterna om den totala kumulativa nivån av dessa avgifter (före eventuella nedsättningar) uppnår miniminivån för kostnader per MWh.

För att ta hänsyn till de högre ambitionerna i den gröna given och kodifiera kommissionens befintliga beslutspraxis kommer sänkningarnas omfattning att utvidgas till alla sociala avgifter och avgifter för minskade koldioxidutsläpp. Energiintensiva användares konkurrensnackdel anses vara särskilt betydande om elavgifterna når ett visst lägsta tröskelvärde. De sänkta avgifterna kommer att anses vara proportionerliga om företagen betalar minst 25 % av avgifterna i fråga. Det skulle dock även finnas möjlighet att fastställa ett tak för företagets egna bidrag till 1,5 % av deras bruttoförelägningsvärde. Det föreslås även att delvis anpassa bestämmelserna om sänkningar för energiintensiva användare till utsläppshandelssystemets riktlinjer, däribland införandet av gröna villkor.

Kommissionen är särskilt ute efter synpunkter på i) om metoden ovan är lämplig för att identifiera sektorer som löper särskilt stor risk att flytta ut från Europeiska unionen och som samtidigt även

¹¹ Kommissionens delegerade beslut (EU) 2019/708 av den 15 februari 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller fastställandet av sektorer och delsektorer som anses löpa avsevärd risk för koldioxidläckage, för perioden 2021–2030.

¹² Meddelande från kommissionen – *Riktlinjer för vissa statliga stödåtgärder inom ramen för systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser efter 2021*, 21 september 2020, C(2020) 6400 final.

minskar de ovan identifierade riskerna vad gäller snedvridning av konkurrens och handel samt avsaknaden av tillräcklig finansiering för stöd till energi från förnybara energikällor, och ii) vilken som bör vara den lägsta kumulativa nivå per MWh för de berörda avgifterna som krävs för att tillåta nedsättningar.